

Boekbesprekingen.

Steurs (Vaast) en Uytterhoeven (J.) - De Toponymie van Mechelen met een historische Inleiding (Uitgeversfirma "Regenboog", Van Daelstr., Borgerhout, Prijs 10,50 fr.)

Alhoewel dit mooi uitgegeven boek meer voor toponymisten bestemd is, vinden wij er toch interessante folkloristische gegevens in, daar de schrijvers de folklore als een zeer belangrijk hulpmiddel aanzien om de beteekenis van een toponiem op te zoeken. Ziehier wat zij in hun inleiding (blz. 16) meedeelen over het belang van de volkskunde voor de toponymische opzoekingen " Een faktor of hulpmiddel van nietgeringe beteekenis is de folklore, de studie der oude gewoonten van ons volk, der overleveringen, der sagen, sprookjes en legenden. De ondervinding heeft geleerd, dat sagen en legenden zoo maar niet uit de lucht gegrepen worden ; dat oude volksgewoonten wortel schieten in oeroude tijden, waarvan het volk. ondanks onze eeuwen van beschaving zich maar slechts met moeite kan ontdoen. Een streek, waar sagen, legenden en sprookjes de ronde doen, is een zeer oude streek, een streek met een ondergrond, een streek met een geschiedenis. Al deze legenden vinden hun oorsprong in een vroegeren toestand, in een vroeger feit, dat door de eeuwen heen vervormd werd, vergroot en gewijzigd in de inbeelding van den kinderlijken geest der kritieklooze en onwetende bevolking. Balmès heeft deze waarheid in een schilderachtige formule gegoten : " *Le mythe est le voile de la fable jeté sur la réalité.* „ Kunnen wij de sage in verband brengen met den plaatsnaam en tusschen beide overeenstemming vinden, dan leidt het geen twijfel dat we, uit verschillende naamaflleidingen, waaronder we te kiezen hebben, als de waarschijnlijkste moeten aannemen, deze waarop de sage betrekking heeft. „

Deze studie vormt een degelijk werk, opgesteld naar de laatste wetenschappelijke methodes en voorzien van een rijke bibliographie. Wij vestigen nochtans de aandacht der schrijvers op het verschil van beteekenis tusschen legende en sage. Op blz. 172, 7e regel, b. v. hoeft *sage* voor *legende* te staan.

Van Nuffel (P). De Sterheeren van Aalst. (Uitgever Sacré, Merchtem, December 1926).

Het 77e werk van den onvermoeibaren Aalsterschen geschiedschrijver is gewijd aan de Sterheeren of Wilhelmiëten, die zoo'n groote rol gespeeld hebben in de geschiedenis van Aalst. Aldaar geroepen door Margaretha, gravin van Vlaanderen, in 1268, vestigde zich eerst die orde in de priorij van St. Ursmarus aan de Kattestraatpoort, later (1428) verhuisde ze naar de Pontstraat in het godshuis van O.-L.-Vrouw-ter-Sterren, waar de Sterheeren verbleven tot in 1784, jaar, waarin zij door Jozef II afgeschaft werden. Zij verzorgden de zieken (leprozen) herbergden de ouderlingen en de behoeftige pelgrims, zij hielden zich ook bezig met onderwijs, Dirk Martens was hun leerling. Hij bracht in hun klooster de laatste jaren van zijn leven door en werd aldaar in de kerk begraven. Onder de geleerdste Sterheeren mogen genoemd worden Silvius (P. Van Bossche) en Grapheus (Jan de Schrijver), beiden Aalstenaars.

Een flinke studie, getuigende van geduldige opzoekingen en van groote belesenheid.

Van Nuffel (P.) - Aalstersche Typen - Merchtem - M Sacré, uitgever - 1927 - 36 blz. - Prijs : 2 fr.

Dit is een leuk geschreven brochure, zonder letterkundige of wetenschappelijke pretentie, over een onderwerp, dat ongelukkig in Vlaanderen te veel verwaarloosd wordt. Welken schat van gegevens levert nochtans de studie der volkstypen niet op voor den folklorist. Wij bezaten maar één werk uitsluitend aan dit onderwerp gewijd, n. l. het degelijk boek van Cypr. Verhavert, Brusselsche typen. Daarom zijn wij P. Van Nuffel dankbaar eenige feiten uit het leven van eigenaardige Aalstersche personen verzameld te hebben. Al is dit werk vatbaar voor aanvulling, een voorbeeld is het, dat navolging verdient, want met zooveel andere eigenaardigheden verdwijnt ook meer en meer de volkstype.

Vercoullie (Prof. J.) Nog eens Sinte-Lucie-nacht. Overdruk uit De Nieuwe Taalgids XXI, 41-42.

Een paar aanvullingen op een nota van den h. W. C. Bezema in N. T. XX, 310, naar aanleiding van een gedicht van Potgieter. S. betoogt, dat Ste-Luciedag ook in onze gewesten tot die dagen behoort, waarop de jongelieden, vooral de meisjes,

door het plegen van tooverij, het uiten van een wensch, of het storten van een gebed hun toekomstende in hun slaap hopen te zien. Dit zal ook wel het oud gebruik zijn, waarop Potgieter in zijn gedicht zinspeelt.

Dr P. De Keyser, Maria-gravidabeelden in Volkskunde, 1926, blz. 69-81.

Naar aanleiding van een Vlaamsche Maria-gravidaminiatuur uit de XVIIe eeuw, in het bezit van den heer A. Bracke te Gent, handelt schrijver achtereenvolgens over den oorsprong van de vereering van de zwangere Maria, over den bloei van die vereering in de middeleeuwen en in 't begin der moderne tijden en het totaal verdringen ervan door het zegevierende dogma van de Onbevleete Ontvangenis, vooral sedert de XVIIe eeuw. Hij toont ook aan welke gewichtige rol die vereering gespeeld heeft in de plastische kunsten en geeft een overzicht van de verschillende Maria-gravidavoorstellingen, die tot ons gekomen zijn, meest Spaansche, Fransche en Duitsche. Hij oppert ook het vermoeden, dat insgelijks in Vlaanderen verscheidene dergelijke voorstellingen moeten bestaan hebben. Vijf reproducties versieren den tekst.

F. Van Es.

PERSONALIA.

Ons medelid Prof. J. Vercoullie, emeritus hoogleeraar aan de Universiteit te Gent, werd tot kommandeur in de Oranje-Nassau-orde en tot leeraar "honoris causa" aan de Universiteit te Utrecht benoemd.

Bij koninklijk besluit van 27 Januari 1927, werd onze voorzitter Prof. Dr De Keyser, gelast met den leergang in de grondige verklaring van de Nederlandsche schrijvers uit de Middeleeuwen (doctoraat in het Nederlandsch) aan de Universiteit te Gent, in vervanging van Prof. Vercoullie.

Bij koninklijk besluit van denzelfden datum werd ons medelid Prof. Dr Blancquaert gelast met den leergang in de philologische oefeningen op het Nederlandsch (kandidatuur in het Nederlandsch) en den leergang in de historische spraak-kunst van het Nederlandsch aan dezelfde Universiteit.

Aan allen, namens den Bond, hartelijk proficiat !
